

Energieprogramma Gennep

2025-2028

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1 Inleiding.....	3
2 Beleidsmatige context.....	3
3 Pilot omgevingsprogramma	6
4 Doelstellingen	7
5 Strategische uitgangspunten.....	8
6 Uitvoeringsplan	10
7 Organisatie en sturing	10
8 Communicatie en participatie.....	13
9 Kosten en inzet.....	13
10 Risicomanagement.....	14

<datum>

Vastgesteld door B&W <datum>

1 Inleiding

Waarom een energieprogramma?

Nederland CO₂-neutraal in 2050: om deze doelstelling te kunnen halen is een ingrijpende verbouwing van ons energiesysteem nodig. De wijze waarop we ons verplaatsen, wonen, werken en recreëren is aan het veranderen. Overheden, ondernemers, het onderwijs en individuele burgers hebben de afgelopen jaren laten zien dat de overgang van de oude, fossiele economie naar een circulaire, CO₂-neutrale samenleving mogelijk is. Om dit echter tijdig te doen – het door de rijksoverheid gestelde tussendoel is 55% CO₂-reductie in 2030 – moeten de huidige ontwikkelingen nog flink in de versnelling worden gebracht.

Gemeentelijk duurzaamheidsbeleid

Nationale doelstellingen vragen om een lokale uitwerking. In de Duurzaamheidsvisie Gennep schetsen we de duurzame gemeente die we in 2040 willen zijn: een gezonde en groene gemeente die grotendeels CO₂-neutraal is, geen afval meer te produceert en die in staat is om de effecten van het veranderende klimaat op te vangen. Om deze doelstellingen te kunnen realiseren zijn actieplannen nodig voor de verschillende samenhangende thema's energie, circulariteit, klimaatadaptatie en vergroening. Dit programmaplan is opgesteld om invulling te geven aan het thema energie. We kiezen voor een programma om twee redenen. In de eerste plaats is het realiseren van doelstellingen rond energie (zie paragraaf 4) een complexe opgave. Dit komt door het grote aantal stakeholders, de raakvlakken met andere thema's en de veelheid aan acties. In de tweede plaats kiezen we voor een programma omdat het omgevingsprogramma een instrument is onder de Omgevingswet die vanaf 1 januari 2024 van kracht is. Om ervaring op te doen met het omgevingsprogramma benutten we het energieprogramma als pilot. In het voorliggende programmaplan formuleren we doelstellingen, stellen we strategieën op en geven we aan met welke acties we de doelstellingen willen bereiken.

Samenhang beleidsterreinen en doelstellingen

De verschillende opgaven op het gebied van verduurzaming kunnen niet los van elkaar gezien worden – inspanningen op het gebied van energie, circulariteit en klimaatadaptatie kunnen tot op zekere hoogte worden beschouwd als communicerende vaten. De focus van dit energieprogramma ligt op de verduurzaming van onze energievoorziening, maar waar de verschillende beleidsvelden elkaar raken worden ook circulair gebruik van grondstoffen en vergroening meegenomen.

Leeswijzer

Dit programmaplan kent de volgende opbouw. In paragraaf 2 geven we overzicht van de beleidskaders die van belang zijn. In paragraaf 3 gaan we in op de relatie van dit programma met de Omgevingswet. De doelstellingen van het programma staan centraal in paragraaf 4. In paragraaf 5 presenteren we de strategische uitgangspunten van het programma. Deze werken door in de activiteiten die we gaan ondernemen om de doelstellingen te bereiken. Het opzet van het uitvoeringsplan komt aan bod in paragraaf 6. Het uitvoeringsplan zelf staat in bijlage 1. We sluiten dit programmaplan af met een aantal organisatorische paragrafen. Hiervoor geven we in paragraaf 7 aan hoe we dit programma organiseren en sturen. De wijze waarop we invulling geven aan communicatie en participatie staat in paragraaf 8. Paragraaf 9 geeft inzicht in de kosten en dekking en de personele inzet van het programma. We sluiten af met een overzicht van de risico's rond dit programma en de wijze waarop we hiermee omgaan.

2 Beleidsmatige context

In deze paragraaf presenteren we op hoofdlijnen de beleidsmatige context van het energieprogramma. In de afgelopen jaren zijn doelstellingen uit internationale verdragen vertaald naar nationale akkoorden en wetgeving, met als doel de CO₂-uitstoot voor 2050 tot 0 te reduceren en de opwarming van de aarde niet boven de 1,5 – 2 graden C te laten komen. In het Klimaatakkoord is afgesproken dat gemeenten, provincies en waterschappen regionaal samenwerken aan de energietransitie: de Regionale Energiestrategie (RES). De gemeente Gennep levert haar bijdrage aan de RES Noord- en Midden-Limburg en voert daarnaast eigen klimaatbeleid, waar dit energieprogramma een belangrijk onderdeel van uitmaakt.

Internationale akkoorden

Om een level playing field te creëren zijn er internationale verdragen en akkoorden gesloten waarin harde klimaatdoelen zijn vastgelegd. De belangrijkste daarvan zijn het Klimaatakkoord van Parijs en de Europese Green Deal. De Europese ambitie is om voor 2030 55% CO₂-besparing te realiseren, om in 2050 klimaatneutraal te kunnen zijn.

Nederlands klimaatbeleid

Om de afspraken gemaakt in Parijs te vertalen naar landelijk klimaatbeleid, heeft de rijksoverheid een heel stelsel aan akkoorden, plannen en wetten ontworpen. In het Klimaatakkoord staan klimaatdoelstellingen beschreven en de afspraken die meer dan 100 partijen hebben gemaakt om ze te halen. De Klimaatwet vormt het wettelijk kader voor het Klimaatakkoord; dit stelt onder andere dat de netto uitstoot van broeikasgassen in 2050 nul moet zijn. Het Klimaatplan beschrijft welke maatregelen op de korte termijn genomen moeten worden om de doelen te halen. Eind 2023 is bovendien het Nationaal Plan Energiesysteem vastgesteld. Met dit plan heeft de Nederlandse overheid alle huidige kennis en inzichten op technologisch, commercieel en geopolitiek gebied vertaald naar een visie op de wijze waarop het energiesysteem van de toekomst ingericht moet gaan worden.

Het Klimaatakkoord wijst gemeenten een belangrijke rol toe in de uitvoering van het akkoord. Individueel, en als deelnemer van de Regionale Energiestrategie (RES, zie onder). Individuele gemeenten zijn onder andere verplicht een routekaart op te stellen voor het aardgasvrij maken van wijken (Transitievisie Warmte) en gemeentelijk vastgoed. Ook hebben gemeenten de taak om ervoor te zorgen dat in 2030 alle grond- weg- en waterbouw zoveel mogelijk klimaatneutraal en circulair is. Via de RES-sen dragen gemeenten bij aan de nationale doelstelling van 35 TWh duurzame energieopwekking in 2030.

Nationaal Programma Circulaire Economie (NPCE)

In 2050 wil Nederland volledig circulair zijn. Tussendoel is 50% gebruik van primaire grondstoffen (mineralen, metaal en fossiel) in 2030. Om dat doel te bereiken zetten we in op vier strategieën: minder grondstoffen gebruiken, vervanging door gebruikte en biobased grondstoffen, levensduurverlenging en hoogwaardige verwerking van producten en materialen. Een van de pijlers van het NPCE is het Nationaal Programma Biobased Bouwen. Doelstelling van dit programma is om in 2030 minstens 30% van de nieuwbouwwoningen te realiseren met minimaal 30% biobased materialen.

Regionale Energiestrategie Noord- en Midden-Limburg (RES NML)

Op basis van het Klimaatakkoord is Nederland opgedeeld in 30 regio's die elk de opdracht hebben gekregen een Regionale Energiestrategie (RES), inclusief daaruit voortvloeiende uitvoeringsprogramma's, op te stellen. Gennep werkt samen met 17 andere gemeenten binnen de RES Noord- en Midden-Limburg aan gemeentegrensoverschrijdende vraagstukken als grootschalige energieopwekking, participatie en groengas- en waterstofproductie.

Provinciale Energiestrategie (PES)

De Provincie Limburg heeft met haar Provinciale Energiestrategie een visiedocument opgesteld waarin zij de ambities uit het Klimaatakkoord en Regionale Energiestrategie heeft vertaald naar de Limburgse fysieke en politieke realiteit. De PES gaat ervan uit dat energiemix van de toekomst per regio zal verschillen. Naast de productie van energie uit zon en wind zullen in Limburg de kansen voor de productie van kernenergie worden onderzocht.

Omgevingsvisie Gennep

In 2018 heeft de gemeente Gennep samen met inwoners en maatschappelijke partners en ondernemers de Omgevingsvisie gemeente Gennep opgesteld. Deze visie beschrijft op welke wijze de gemeente de fysieke leefomgeving vorm wil geven. Het minimaliseren van de Gennepse voetafdruk wordt genoemd als één van de centrale opgaven. Dit energieprogramma is een uitwerking van deze ambitie uit de Omgevingsvisie. De actieplannen die in dit programma zijn opgenomen worden waar nodig en mogelijk vertaald naar het Omgevingsplan.

Collegeprogramma

Het huidige collegeprogramma 'Aan de slag. Samen verder' neemt duurzaamheid serieus. 'We willen zuinig met energie en grondstoffen omgaan, energie zoveel mogelijk duurzaam opwekken en het gemeentelijk grondgebied klimaatrobust inrichten.' Belangrijk daarbij is om alle inwoners en ondernemers te betrekken bij deze transitie en duurzaam wonen en ondernemen in Gennep voor iedereen haalbaar en betaalbaar te houden.

Duurzaamheidsvisie gemeente Gennep

De Duurzaamheidsvisie Gennep 2040 schetst de globale route naar een grotendeels CO₂-neutrale, circulaire, groene en klimaatbestendige gemeente. Deze visie onderscheidt zes pijlers: energie, mobiliteit, schone lucht, circulariteit, klimaatadaptatie en groen. Op energiegebied zet de gemeente onder andere in op energiebesparing, kleinschalige energieopwekking en duurzame warmtebronnen.

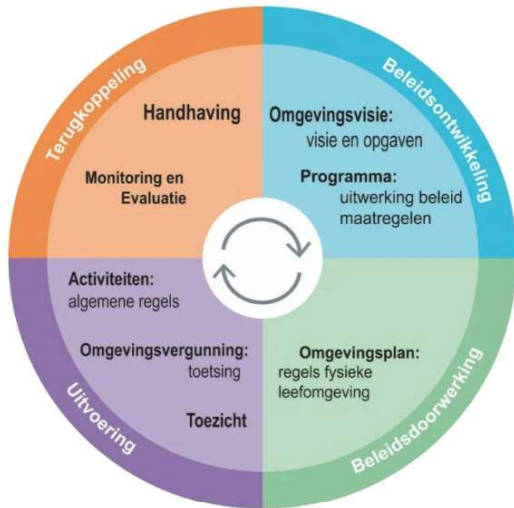
Transitievisie Warmte

In 2021 heeft Gennep samen met buurgemeenten Bergen en Mook en Middelaar een Transitievisie Warmte opgesteld. In deze visie staat in grote lijnen beschreven hoe de gebouwde omgeving de komende jaren aardgasvrij gemaakt gaan worden. Omdat er in onze gemeente vooralsnog weinig kansen te lijken zijn voor de ontwikkeling van een warmtenet, is voor het overgrote deel van de woningen een individuele elektrische warmtevoorziening vooralsnog het meest voor de hand liggende scenario. Hiertoe zal de komende jaren eerst ingezet moeten worden op woningisolatie. De gemeente kan hierin een ondersteunende rol spelen, door middel van informatiecampagnes, persoonlijke technische en financiële advisering.

3 Pilot omgevingsprogramma

Vanaf 1 januari 2024 is de Omgevingswet van kracht. De Omgevingswet beoogt een integrale benadering voor de fysieke leefomgeving. Hiervoor kent de Omgevingswet vier instrumenten: de omgevingsvisie, het omgevingsprogramma, het omgevingsplan en de omgevingsvergunning. In het onderstaande schema is de onderlinge samenhang van deze instrumenten vormgegeven.

De beleidscyclus van de Omgevingswet

Het nastreven van gemeentelijke doelen met een programmatische werkwijze is niet nieuw. Een programmatische werkwijze is een middel om systematisch te werken aan het bereiken van complexe doelen met een groot aantal uitvoeringsactiviteiten. Net zoals een projectmatige werkwijze een hulpmiddel is om bepaalde resultaten te realiseren. In de kern richt een programma zich op doelen en een project op resultaten. Onder de Omgevingswet biedt het instrument omgevingsprogramma een kader om gemeentelijke doelstellingen te realiseren met beleidsmaatregelen. De vraag is echter nog op welke wijze het instrument omgevingsprogramma goed benut kan worden bij gemeentelijk beleid voor de fysieke leefomgeving en welke consequenties dit heeft voor bijvoorbeeld het bestuur en besluitvorming, de vormgeving van het programma en de uitvoering. Om hier zicht op te krijgen benutten we het energieprogramma als pilot. De Omgevingswet onderscheidt verschillende typen programma's. Het energieprogramma is een zogenaamd onverplicht programma.

4 Doelstellingen

Doelstellingen en randvoorwaarden

Conform Nederlands klimaatbeleid en Duurzaamheidsvisie Gennep 2040 streven we naar 55% CO₂-reductie in 2030 en een 100% CO₂-neutrale gemeente in 2050. Omdat niet alleen CO₂-reductie, maar ook leveringszekerheid en betaalbaarheid belangrijke voorwaarden zijn, vertalen we de ambitie naar de volgende gemeentelijke missie voor het energieprogramma:

Een haalbare en betaalbare transitie naar een betrouwbare, CO₂-neutrale en toekomstbestendige energievoorziening voor Gennep

Maar hoe bereiken we dat eindpunt? Om grip te krijgen op de opgave onderscheiden we vier **subdoelstellingen**:

- Minder energieverbruik. Wat we niet gebruiken hoeven we ook niet te produceren: *energiebesparing* is de eerste stap op weg naar een CO₂-neutrale gemeente.
- Meer opwekking en gebruik van hernieuwbare energie. Binnen onze gemeente richten we ons hierbij voornamelijk op zonne-energie, maar op landelijk en provinciaal niveau valt hierbij ook te denken aan windenergie, geothermie, productie van gas uit reststromen en kernenergie.
- Beter afstemmen van vraag en aanbod van energie. Energie die uit zon en wind wordt gewonnen moet ook 's nachts en op donkere, windstille dagen beschikbaar zijn. Naast verzwaring van het elektriciteitsnet zijn investeringen nodig in faciliteiten voor opslag en omzetting van energie naar een andere energiedrager, zoals waterstof of groengas.
- Minder gebruik van grondstoffen. Bijna een derde van de totale CO₂-uitstoot is afkomstig van industriële productie. Door minder materialen en producten te gebruiken, vervanging van primaire grondstoffen door biobased of hergebruikte materialen en hoogwaardige recycling na gebruik, gaan we niet alleen zuinig met schaarse grondstoffen om, maar verlagen we ook onze CO₂-voetafdruk.

SMART-doelstellingen

Hoe weten of we op koers zitten? Om de voortgang van het energieprogramma te kunnen meten hebben we de hiervoor genoemde (sub)doelstellingen vertaald naar SMART-doelstellingen. 'SMART' houdt in dat de doelen Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden zijn. Bij het kwantificeren van deze doelstellingen hebben we ons grotendeels gebaseerd op bestaande beleidskaders. We komen tot de volgende doelstellingen:

1. In 2030 bereiken we met energiebesparing 20% CO₂-reductie ten opzichte van 2024.
Wat we niet verbruiken hoeven we ook niet op te wekken. Door energiezuinige technologieën toe te passen, het energieverlies van gebouwen te beperken en ons eigen gedrag aan te passen kan ons huidige energieverbruik flink gereduceerd worden. Daartoe gaan we ons eigen gemeentelijke energieverbruik onder de loep nemen en inwoners en ondernemers stimuleren tot en ondersteunen in het energiezuinig maken van woningen en bedrijven.
2. In 2030 hebben alle woningen* in Gennep een energielabel D of hoger.
Met het Nationaal Isolatieprogramma wil de rijksoverheid voor 2030 2,5 miljoen woningen isoleren, waarbij de nadruk wordt gelegd op de 1,5 miljoen woningen met een laag energielabel (E, F of G). Voor verhuurders geldt vanaf 2030 de verplichting 'minimaal energielabel D'. Gemeenten ontvangen geld om particuliere woningeigenaren te ondersteunen bij het isoleren van hun woningen. Wij gaan hiermee aan de slag, met de ambitie om in 2030 alle echt slecht geïsoleerde woningen te hebben verduurzaamd.

3. In 2030 wekken we 10% van onze energievraag duurzaam op.**

Om geen landbouwgrond in gebruik te nemen voor energieopwek zetten we vol in op kleinschalige opwek. Als alle beschikbare dakoppervlak in Gennep maximaal benut zou worden voor de opwek van zonne-energie, kan in 15-20% van de totale energievraag voorzien worden.

- In 2026 hanteren we de R-ladder van het Rijksbrede Programma Circulaire Economie in onze inkoop van werken en leveringen.

Landelijke doelstelling is 50% minder gebruik van 'primaire abiotische grondstoffen' (metalen en minerale en fossiele grondstoffen) in 2030. Om dit te bereiken hanteert het Rijk onder andere de R-ladder. Hoe hoger op de ladder, hoe groter de mate van circulariteit:

1. *Refuse – zie af van aankoop van producten die niet nodig zijn, intensiveer productgebruik*
 2. *Reduce – verminder grondstoffengebruik bij de productie en maak efficiënter gebruik van producten*
 3. *Reuse – hergebruik door andere gebruiker*
 4. *Repair/refurbish – knap oude producten op of verwerk onderdelen in nieuwe producten*
 5. *Recycle – verwerk materialen tot grondstoffen voor nieuwe producten*
 6. *Recover – verbrand oude producten en materialen en gebruik de vrijkomende energie.*
4. In 2026 geven we in ons gemeentelijk grondbeleid voorkeur aan projecten die zich onderscheiden in biobased of circulair materiaalgebruik.

Naast de milieuwinst van circulair bouwen zorgen biobased materialen voor een positieve uitstraling en een comfortabel leefklimaat. Om circulair bouwen in Gennep te stimuleren geven we bij uitgifte of pacht van onze gronden ruim baan aan circulaire bouwprojecten.

*Uitgezonderd monumentale panden

**Doelstelling 3 is gekoppeld aan het strategische uitgangspunt (hieronder toegelicht) dat de baten van de energietransitie voor minstens 50% ten goede komen aan onze inwoners.

5 Strategische uitgangspunten

Om de doelstellingen te bereiken hanteren we een aantal strategische uitgangspunten. Deze uitgangspunten geven richting aan de activiteiten (zie paragraaf 6) die we gaan ondernemen om de doelstellingen te bereiken.

Regionale opgave

Binnen het samenwerkingsverband Regionale Energiestrategie Noord- en Midden-Limburg is afgesproken dat deelnemende partners (11 gemeenten, Enexis, Provincie Limburg en Waterschap Limburg) zich gezamenlijk inspannen om de ambities op het gebied van energiebesparing, opwek en lokaal eigendom te verwezenlijken. Voor het onderdeel energieopwekking zijn in de gemeente Gennep zijn de mogelijkheden beperkt, onder andere vanwege ontbrekend draagvlak. Daarom leveren we een extra inspanning op regionale projecten rondom andere energiebonnen, zoals groengas en geothermie. Ook dragen we financieel bij aan de realisatie van Energielandgoed Wells Meer in Bergen.

Grip op het speelveld

Regelgeving, technische mogelijkheden en de wijze waarop de gemeente invloed kan uitoefenen op ontwikkelingen verschilt per sector en doelgroep. Daarom onderscheiden we in het energieprogramma een

aantal sporen. Per spoor zijn verschillende partners en belanghebbenden betrokken en zijn verschillende activiteiten in het uitvoeringsplan opgenomen. Het gaat om:

- Programmacoördinatie en regionale samenwerking
- Wonen
- Openbare ruimte
- Industrie
- Gemeentelijke organisatie

Inzetten op energiebesparing

Hoe minder energie we gebruiken, hoe minder we hoeven op te wekken. Energiezuinig (ver)bouwen, wonen en ondernemen, fossielvrij vervoer en duurzaam inkoopbeleid dragen alle bij aan een kleinere voetafdruk én verminderen de noodzaak van zonnepanelen en windturbines. Vandaar dat we in het energieprogramma stevig inzetten op energiebesparing.

Haalbaar en betaalbaar

De energietransitie levert veel op: een leefbaar klimaat, een comfortabele woning, een lagere energierekening. Maar om daar te komen moeten de juiste keuzes worden gemaakt en de nodige investeringen worden gedaan. Dat geldt voor zowel individuele burgers als voor ondernemers en organisaties. Als gemeente streven we ernaar om een gelijk speelveld te creëren en ondersteuning – in advies en financiering – te bieden aan wie dat nodig heeft. Om gericht ondersteuning te kunnen bieden aan wie dat nodig heeft zullen de afdelingen duurzaamheid en sociaal domein de komende jaren intensiever samenwerken.

Lokaal eigendom

Inmiddels is duidelijk dat de energietransitie een ingrijpende impact heeft op de fysieke leefomgeving. Het verschijnen van zonnepanelen, windmolens en groengas installaties in ons landschap is een gevolg van de keuze voor een schone energievoorziening. Maar zonnepanelen en windturbines leveren ook veel winst op. Vanuit het idee dat zowel de lusten als de lasten eerlijk verdeeld moeten worden stellen we de randvoorwaarde dat de omgeving moet kunnen meeprofiteren. Concreet: bij duurzame energieprojecten streven we naar minstens 50% 'lokaal eigendom'.

Stroomlijnen samenwerking gemeentelijke partners en initiatieven

Zowel in regionaal als in lokaal verband werken we al jaren samen met partners als de Provincie Limburg, Enexis, de Industriële Kring, woningcorporaties en wijk- en buurtraden. Nu de uitvoering van de energietransitie in een versnelling komt, is het nodig om de relatie met deze partners verder te stroomlijnen en te intensiveren. Ook zijn inwoners en ondernemers binnen verschillende samenwerkingsverbanden al bezig met de verduurzaming van de gemeente, zoals het Energieloket Gennep en de energiecoöperatie Stroom van Hier. Als gemeente werken we graag met hen samen. Waar mogelijk bieden we extra ondersteuning en waar nodig dragen we actief bij aan uitbreiding.

Samenwerking met gemeente Mook en Middelaar

De energietransitie brengt voor gemeenten een grote opgave met zich mee. Kleine gemeenten met beperkte personele capaciteit kunnen met onderlinge samenwerking hun slagkracht vergroten. De gemeente Mook en Middelaar en Gennep staan voor vergelijkbare uitdagingen en de duurzaamheidsteams van beide gemeenten werken dan ook in toenemende mate samen bij de uitvoeringsactiviteiten.

Integrale samenwerking binnen de afdeling Leefomgeving

Het energieprogramma heeft betrekking op een groot aantal beleidsterreinen. Op de fysieke leefomgeving, maar ook het sociaal domein en de interne organisatie zijn belangrijk voor een effectieve uitvoering. In paragraaf 7 zetten we uiteen hoe we waarborgen dat de doelstellingen en uitvoeringsactiviteiten uit dit programma organisatiebreed worden geïmplementeerd.

Voorbeeldrol gemeente

Als gemeente moedigen we inwoners en ondernemers aan om duurzame keuzes te maken. Bij deze rol hoort dat we zelf het goede voorbeeld geven. We bereiden onze eigen gebouwen voor op een aardgasvrije energievoorziening, investeren in duurzaam vervoer en proberen bij inkoop en aanbestedingen onze CO₂-voetafdruk en grondstoffenverbruik te beperken. Ook zetten we medewerkers aan tot duurzaam gedrag, door bijvoorbeeld het gebruik van de fiets te stimuleren.

Ontzorging en communicatie

Technisch is er al heel veel mogelijk en dankzij dalende kosten en een brede waaier aan subsidies en leningen is de financiële haalbaarheid van duurzaam wonen, ondernemen en reizen de afgelopen jaren enorm verbeterd. Als gemeente zien we het als onze taak om inwoners en ondernemers te voorzien van relevante en onafhankelijke informatie en adviezen. We zetten daarbij in op algemene communicatiemiddelen, maar ook op persoonlijk advies over duurzaam wonen en ondernemen (zie ook paragraaf 8).

Vertrekpunt

Om de voortgang van het energieprogramma te kunnen meten moet eerst in beeld worden gebracht waar we op dit moment staan. Hoeveel energie verbruiken we momenteel? Hoeveel wekken we op? Wat doen we als gemeente al en welke initiatieven zijn er in de gemeente die de gemeentelijke voetafdruk helpen verkleinen? In bijlage 2 schetsen we een beeld van de huidige stand van de energietransitie in Gennepe.

6 Uitvoeringsplan

Om de doelstellingen te bereiken werken we met een uitvoeringsplan (zie bijlage 1). In het uitvoeringsplan zijn de activiteiten benoemd die we uitvoeren. Per activiteit komt aan bod: (sub)doel van de activiteit, beoogd resultaat, planning, ambtelijk en bestuurlijk trekker, betrokkenen en kosten/inzet. De activiteiten zijn onderverdeeld naar de thema's zoals hiervoor bij de strategische uitgangspunten zijn onderscheiden. In onderstaand schema is aangegeven hoe de activiteiten samenhangen met de doelstellingen.

Het programma kent een voorlopige looptijd tot en met 2028. Het is aan de stuurgroep om aan het college voor te stellen wanneer het programma wordt beëindigd. Een criterium hiervoor is of de doelstellingen van het programma in voldoende mate zijn behaald.

7 Organisatie en sturing

Het energieprogramma vraagt om een passende besturings- en uitvoeringstructuur. We lichten deze structuur hieronder toe.

De Omgevingswet stelt dat het college van B&W bevoegd is tot vaststellen van een omgevingsprogramma. Dat neemt niet weg dat afzonderlijke beleids- of uitvoeringsplannen uit het programma, afhankelijk van eventuele financiële of beleidsmatige consequenties, door de raad vastgesteld kunnen worden. Besluiten over het bijstellen – van bijvoorbeeld doelstellingen – en beëindigen van het programma worden ook door het college genomen. Deze besluiten vinden plaats na advies van de stuurgroep.

Na de vaststelling door het college start het programma. De bestuurlijk opdrachtgever is de portefeuillehouder duurzaamheid; hij is bestuurlijk eindverantwoordelijk voor het programma. Ook zorgt hij voor coördinatie binnen het college. Dit is van belang omdat het energieprogramma raakvlakken heeft met meerdere portefeuilles. De ambtelijk opdrachtgever is teamcoördinator Leefomgeving en is ambtelijk eindverantwoordelijk voor het programma. De taken en verantwoordelijkheden van de bestuurlijk en ambtelijk opdrachtgever zijn hieronder weergegeven.

Taken bestuurlijk en ambtelijk opdrachtgevers	Verantwoordelijkheden
Besluiten over programmastukken (programmaplan en uitvoeringsplan) incl wijzigingen* (opdrachtgevers gezamenlijk)	Eindverantwoordelijk voor het programma
Beschikbaar stellen van de benodigde mensen en middelen (ambtelijk opdrachtgever)	
Dagelijks aanspreekpunt voor programmaleider (ambtelijk opdrachtgever)	
Autoriseren stukken voor collegebehandeling (opdrachtgevers gezamenlijk)	
Besluiten over starten en stoppen van uitvoeringsactiviteiten (opdrachtgevers gezamenlijk)	
Adviseren college over starten, bijstellen een beëindigen programma (opdrachtgevers gezamenlijk)	

* Daar waar college of raad bevoegd is vindt in stuurgroep voorbereiding plaats en vindt besluitvorming plaats in college of raad.

De functie van programmacoördinator wordt ingevuld door een van de beleidsmedewerker duurzaamheid. De programmamanager definieert de doelen, activiteiten en middelen en monitort effecten en voortgang. De programmacoördinator zorgt voor de voorbereiding van besluitvorming en realiseert integraliteit. Tevens stuurt de coördinator op basis van tempo, haalbaarheid, efficiency, flexibiliteit en doelgerichtheid van de activiteiten. Dit vindt plaats op het niveau van doelen, activiteiten en middelen. Sturing op tempo bijvoorbeeld houdt in:

- voldoende vaart houden in het dichterbij brengen van de doelstellingen;
- voldoende vaart houden in de uitvoering van de activiteiten;
- borgen dat de benodigde middelen (geld en menskracht) voldoende snel beschikbaar komen.

Taken programmacoördinator	Verantwoordelijkheid en
Vorbereiden programmastukken	Uitvoering van het programma
Vorbereiden besluiten stuurgroep	
Vorbereiden en voorzitten programmateamoverleg	
Opdrachtgevers voor uitvoeringsactiviteiten (kan soms bij lijnmanagers liggen)	
Sturing op tempo, haalbaarheid, efficiency, flexibiliteit en doelgerichtheid van uitvoeringsactiviteiten	
Realiseren van integraliteit	
Het programmateam faciliteren voor optimale resultaten	
Bewaken van de uitgaven	

Monitoren van interne en externe ontwikkelingen	
---	--

Het programma kent ook trekkers voor de verschillende uitvoeringsactiviteiten. Deze trekkers zijn in het uitvoeringsplan (bijlage 1) opgenomen.

Taken trekkers uitvoeringactiviteiten	Verantwoordelijkheid en
Uitvoeren van de projecten/activiteiten uit het uitvoeringsplan	Uitvoering van het programma
Projecten en activiteiten sturen op basis van geld, organisatie, tijd, informatie, kwaliteit	
Bewaken budget uitvoeringsactiviteiten	

Overlegstructuren

Het programma team kent de volgende overlegstructuren:

- Stuurgroep
- Afstemmingsoverleg ambtelijk opdrachtgever programmaleider
- Programmteam

In de stuurgroep vindt de overkoepelende sturing op het programma plaats waarmee de opdrachtgever aan hun taken invulling kunnen geven. De stuurgroep komt viermaal per jaar bijeen. De programmaleider bereidt de stuurgroepvergaderingen voor.

De ambtelijk opdrachtgever en de programmaleider komen maandelijks bij elkaar. Hierin worden de voortgang en knelpunten besproken en de stuurgroepvergaderingen voorbereid.

Verder is er een programmteam onder voorzitterschap van de programmaleider. Hierin zijn de belangrijkers trekkers van de uitvoeringsactiviteiten betrokken. In het programmteam wordt de voortgang van de uitvoeringsactiviteiten besproken en wordt de programmaleider geadviseerd over de uitvoering van het programma. Het programmteam komt, net als de stuurgroep, driemaandelijks bij elkaar. Het kernteam kent de volgende samenstelling: programmacoördinator, beleidsondersteuner duurzaamheid, teamcoördinator leefomgeving-ontwikkeling, beleidsondersteuner duurzaamheid, beleidsmedewerkers wonen, economie en werk en inkomen.

Pilot omgevingsprogramma

Het leren werken met het instrument omgevingsprogramma is een integraal onderdeel van de totstandkoming en uitvoering van het energieprogramma. Leerervaringen komen terug in de stuurgroep en het programmteam. Ook worden de ervaringen periodiek gedeeld met het team Omgeving-ontwikkeling.

8 Communicatie en participatie

Communicatie en participatie zijn belangrijke voorwaarden voor het succes van het energieprogramma. Voor veel activiteiten is namelijk inzet namelijk betrokkenheid nodig van inwoners en bedrijven. Wij werken binnen verschillende samenwerkingsvormen al nauw samen met vertegenwoordigers van inwonersinitiatieven, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Voor een succesvolle uitvoering van de uitvoeringsplannen uit dit energieprogramma zal de samenwerking in veel gevallen verder geïntensiveerd moeten worden. Ook is extra inzet op communicatie nodig om inwoners en ondernemers te ondersteunen bij het nemen van de noodzakelijke stappen richting aardgasvrij en CO₂-neutraal wonen en ondernemen.

Ook intern binnen de gemeente zullen veel medewerkers en bestuurders bij programma betrokken zijn. Om deze reden stellen we als een van de activiteiten (zie bijlage 1) een communicatie- en participatieplan op. Een van de onderdelen hiervan is dat we binnen de gemeenten periodiek informatiebijeenkomsten organiseren bijvoorbeeld in de vorm van lunchsessies.

Er is ook een wettelijk een reden om aan participatie invulling te geven. Een programma onder de Omgevingswet kent namelijk de motiveringsplicht als verplichting. Hierin staan hoe burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere bestuursorganen bij de voorbereiding betrokken zijn. En wat de resultaten hiervan zijn. Ook moet de gemeente aangegeven hoe zij invulling heeft gegeven aan het eigen participatiebeleid. Deze motiveringsplicht is geregeld in artikel 10.8 van het Omgevingsbesluit. De gemeente neemt de motivering op in het vaststellingsbesluit van het programma. Ook bij eventuele latere wijzigingen van een programma geldt deze motiveringsplicht.

De doelen van het energieprogramma kunnen niet worden bereikt zonder een intensieve betrokkenheid van de samenleving. Om deze reden zoeken we voor de uitvoering van het programma regelmatig afstemming met externe vertegenwoordigers van verschillende sectoren en werkvelden uit de gemeente. Hiermee geven we ook invulling aan de verplichting tot participatie en het participatiebeleid. Het gaat om de volgende werkvelden voor overleg:

- Wonen: stichting Energieloket Gennep, buurt- en wijkraden, wijkondersteuners
- Economie: parkmanagement, werkgroep Milieu en Duurzaamheid Industriële Kring, LLTB
- Openbare ruimte: Enexis

9 Kosten en inzet

Kosten

De kosten voor het programma worden bepaald door de som van de kosten van de verschillende uitvoeringsactiviteiten zoals die in het uitvoeringsplan zijn opgenomen. Hierbij wordt ook de dekking vermeld. Op dit moment zijn nog niet alle uitvoeringsactiviteiten en de kosten daarvan bekend.

Wel is het budget voor het programma bekend. Voor een groot deel komt het budget vanuit de doeluitkeringen *lokale aanpak isolatie, aanpak energiearmoede en Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat- en Energiebeleid (CDOKE)* van het Rijk. Deze middelen zijn tijdelijk en aan de besteding zijn voorwaarden verbonden. Als hieraan niet wordt voldaan en/of de middelen niet zijn besteed dan moet de

uitkering terugbetaald worden. Mogelijk worden de CDOKE-middelen structureel uitgekeerd. De details hiervan worden landelijk uitgewerkt.

Ook op de begroting van Gennep zijn middelen voor de uitvoering van het energieprogramma of de onderliggende activiteiten. Per saldo ziet het budget er als volgt uit.

Budget energieprogramma	2024	2025	2026	2027	Totaal
CDOKE	350.000	350.000	350.000	350.000	1.400.000
Aanpak energiearmoede	120.000	280.000			400.000
Lokale aanpak isolatie	140.000	300.000	300.000		740.000
Soortenmanagementplan (incl. 50% financiering PL)	100.000	100.000			200.000
Begroting	10.000	10.000	10.000	10.000	40.000
Totaal	720.000	1.040.000	760.000	360.000	2.880.000

De programmaleider is verantwoordelijk voor het beheer van de budgetten. De voortgang hiervan wordt periodiek in de stuurgroep besproken.

Inzet

De inzet voor het programma vanuit de gemeente Gennep zelf bestaat uit de inzet voor organisatie en sturing en de inzet voor de specifieke projectactiviteiten. De inzet voor de uitvoeringsactiviteiten is in het uitvoeringsplan opgenomen. Hier is ook aangegeven hoe in deze inzet is voorzien.

Inzet energieprogramma	2024	2025	2026	2027
Programmaleider	16u p/week	16u p/week	16u p/week	16u p/week
Programmateam (circa 10 bijeenkomst per jaar, x personen a 3 uur (incl voorbereiding)	45u pp p/jaar	45u pp p/jaar	45u pp p/jaar	45u pp p/jaar
Trekkers en betrokkenen uitvoeringsactiviteiten (zie projectplan)	Zie projectplan			

10 Risicomanagement

We sluiten dit programmaplan af met de belangrijkste risico's en de wijze waarop we deze risico's beheersen. Tijdens de looptijd van het programma wordt het risico- en beheersingsplan door de programmaleider actueel gehouden en periodiek besproken in de stuurgroep.

Risico	Kans*	Impact**	Beheersmaatregel
Lagere bestuurlijke prioriteit bereiken energiedoelen	Klein	Groot	Vaststelling energieprogramma in college, betrokkenheid portefeuillehouder in stuurgroep

Onderuitputting (landelijke) budgetten	Midden	Midden	Monitoring uitvoeringsactiviteiten en kosten/dekking en bijsturen waar nodig
Niet voldoen aan voorwaarden landelijke budgetten	Klein	Groot	Goed inrichten van projectorganisatie, betrekken subsidieadviseur en financieel adviseur
Veranderingen in beschikbaarheid landelijke budgetten	Midden	Midden	Uitsluitend uitgaan van reeds beschikte budgetten
Onvoldoende betrokkenheid inwoners en stakeholders	Midden	Groot	Werken met een communicatieplan en participatie goed inrichten.
Onvoldoende beschikbaarheid personele capaciteit	Midden	Groot	Werken met een uitvoeringsplan en afstemming met ambtelijk opdrachtgever
Onbekendheid met programmatisch werken binnen organisatie	Midden	Midden	Aanpak en ervaringen met pilot delen binnen de organisatie.

*Legenda kans en impact: Klein-Midden-Groot

